

Temeljem članka 12. stavka 1. i članka 107. stavka 12 Zakona o elektroničkim komunikacijama (Narodne novine br. 73/08), Vijeće Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije donosi slijedeći

PRAVILNIK

O NAČINU I UVJETIMA SPRJEČAVANJA I SUZBIJANJA ZLOUPORABA I PRIJEVARA U PRUŽANJU USLUGA ELEKTRONIČKE POŠTE

I. OPĆE ODREDBE

Sadržaj i svrha

Članak 1.

Pravilnikom o načinu i uvjetima sprječavanja i suzbijanja zlouporaba i prijevара u pružanju usluga elektroničke pošte propisuju se način i uvjeti sprječavanja i suzbijanja zlouporaba i prijevара u pružanju usluga elektroničke pošte, zaštite pretplatnika od neželjene elektroničke pošte, te ispunjavanje obveza operatora i pretplatnika u zaštiti elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga.

Pojmovi i značenja

Članak 2.

(1) U smislu ovog pravilnika pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

1. *Agencija*: Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije,
2. *neželjena elektronička poruka*: svaka poruka za koju ne postoji razlog da se pojavi u poštanskom sandučiću elektroničke pošte pretplatnika,
3. *tehnički sustavi za pribavljanje privole*: svaki sustav koji služi za pozivanje korisnika elektroničkih komunikacijskih usluga u svrhu ishođenja privole za pristup uslugama s dodanom vrijednosti ili ishođenja privole za promidžbu/prodaju proizvoda i usluga,
4. *ugroza*: potencijalni uzrok koji može nanijeti štetu svakom podatku ili komunikacijskom sustavu u kojem se spremaju i/ili prenose podaci,
5. *Zakon*: Zakon o elektroničkim komunikacijama (Narodne novine br.73/08),
6. *zlonamjerni programi*: programi koji bez znanja korisnika terminalne opreme mogu u određenom obliku preuzeti upravljanje terminalnom opremom ili obavljati neke druge radnje koje mogu izazvati štetu na sadržajima i programima koji su pohranjeni u terminalnoj opremi.

II. OBVEZE OPERATORA USLUGA ELEKTRONIČKE POŠTE

Mjere zaštite pretplatnika od zlouporaba i prijevera u pružanju usluga elektroničke pošte

Članak 3.

(1) Operatori usluga elektroničke pošte obvezni su osigurati tehničke i organizacijske mjere zaštite svojih usluga od zlonamjernih programa i neželjenih elektroničkih poruka primjereno ugrozi usluga koje pružaju.

(2) Kada je to potrebno operatori usluga elektroničke pošte će mjere zaštite usluga provoditi u suradnji s operatorom elektroničke komunikacijske mreže, te po potrebi i s drugim operatorima elektroničke pošte.

Tehničke mjere zaštite usluga elektroničke pošte

Članak 4.

(1) Operator usluga elektroničke pošte provodi stalni nadzor svoje mreže glede ugroze usluga, te pri tome primjenjuje primjerene tehničke mjere zaštite svojih usluga, imajući pri tome u vidu stupanj potrebne zaštite, te troškove implementacije mjera zaštite.

~~(2) Uočene ugroze, kao i saznanja o mogućim rizicima te izvorima rizika i ugroza, na prikladan način dostavlja obavijest operatoru izvoru ugroza, te u suradnji s tim operatorom~~

Obrazloženje: *Odredba članka 4. stavak 2. Pravilnika o načinu i uvjetima sprječavanja i suzbijanja zlouporaba i prijevera u pružanju usluga elektroničke pošte (dalje: Pravilnik) predlaže se brisati iz razloga što bi se iz iste moglo zaključiti da operator usluga elektroničke pošte nije ovlašten blokirati izvor ugroze samostalno i/ili prije nego li o istome obavijesti operatora izvora ugroze. Navedeno nije u skladu sa zakonskom obvezom operatora na poduzimanje odgovarajućih tehničkih i ustrojstvenih mjera s ciljem zaštite sigurnosti njihovih usluga, propisanom člankom 99. stavak 1. Zakona o elektroničkim komunikacijama (dalje: Zakon) koji ne poznaje takva ograničenja. Isto tako, moglo bi se postaviti i pitanje usklađenosti predložene odredbe s člankom 107. stavak 9. Zakona prema kojem je operator usluga elektroničke pošte obavezan poduzeti odgovarajuće mjere, a koje mogu uključivati i privremeno onemogućavanje uporabe elektroničke pošte, neovisno o operatoru izvoru ugroza.*

~~(3) Operator usluge elektroničke pošte dostavlja Agenciji podatke o operatorima iz čije elektroničke komunikacijske mreže se u većoj mjeri pojavljuju zlonamjerni programi i neželjene elektroničke poruke.~~

Obrazloženje: *Smatramo da nema potrebe za nametanjem operatorima obveze predložene člankom 4. stavak 3. Pravilnika, poglavito iz razloga što u Republici Hrvatskoj postoje određene organizacije koje se bave predmetnom problematikom (npr. CERT) te bi u tom smislu iste bile mjerodavne za obavještanje Agencije po ovom pitanju. Slijedom navedenog ova odredba predlaže se brisati, odnosno podredno izmijeniti na način da Agencija obveže mjerodavne organizacije na dostavu spomenutih podataka.*

(4) Posebna obveza ~~operatora elektroničke komunikacijske mreže i~~ operatora usluga elektroničke pošte je provođenje zaštite u dolaznom ~~i odlaznom~~ smjeru, vodeći pri tome računa o potrebnom stupnju zaštite te troškovima implementacije te zaštite.

Obrazloženje: *Predložena odredba članka 4. stavak 4. Pravilnika nije u skladu s člankom 107. stavak 6. Zakona prema kojem su operatori usluga elektroničke pošte dužni pretplatnicima tih usluga omogućiti tzv. filtriranje dolazne elektroničke pošte koja sadržava neželjene elektroničke poruke ili štetni sadržaj. Slijedom toga, nužno je izmijeniti predloženu odredbu Pravilnika, tako da se obveza odnosi isključivo na operatore usluga elektroničke pošte i na tzv. filtriranje elektroničke pošte u dolaznom smjeru.*

(5) Pri provođenju zaštite svoje i povezane elektroničke komunikacijske mreže operatori će koristiti metode najbolje prakse za zaštitu pristupa internetu i usluzi elektroničke pošte.

(6) Agencija će poticati operatore usluga elektroničke pošte na suradnju u svezi zaštite usluga elektroničke pošte, na način da će stupanjem na snagu ovog pravilnika pristupiti osnivanju radne skupine za izradu pravila o provođenju mjera zaštite od zlonamjernih programa i neželjenih elektroničkih komunikacija operatora pri provođenju zaštite svojih usluga elektroničke pošte, elektroničkih komunikacijskih mreža i pretplatnika

Organizacijske mjere zaštite usluga elektroničke pošte

Članak 5.

(1) U slučaju kada operator elektroničke komunikacijske mreže uoči ugrozu odnosno mogućnost proboja postavljene zaštite, te ako je ta ugroza izvan trenutnih mogućih tehničkih mjera zaštite, upoznat će pretplatnika o postojanju mogućnosti proboja zaštite, te mjerama koje pretplatnik treba poduzeti radi zaštite svojih komunikacija.

(2) Operator usluge elektroničke pošte obavezan je osigurati pretplatniku upute vezano uz provođenje mjera zaštite pretplatnikovih komunikacija kao i načine korištenja operatorovih zaštitnih mjera.

Mjere zaštite od neželjene elektroničke pošte (anti-spam mjere)

Članak 6.

(1) Operator usluge elektroničke pošte obavezan je osigurati ~~primjerenu besplatnu~~ zaštitu od neželjene elektroničke pošte pretplatnicima svojih usluga, pri tome će operator odabrati učinkovitu zaštitu ovisno o trenutnom stanju rizika, ~~vodeći računa o raspoloživim tehničkim i tehnološkim rješenjima i troškovima tih mjera.~~

Obrazloženje: *Smatramo da je odredbu članka 6. stavak 1. Pravilnika nužno izmijeniti na način kako je predloženo, a radi usklađenja sa Zakonom. Naime, sukladno članku 99. stavak*

1. Zakona operatori su dužni omogućiti potrebne mjere zaštite, ali vodeći računa o raspoloživim tehničkim i tehnološkim rješenjima i troškovima tih mjera. Isto tako i članak 43. stavak 1. Zakona govori o primjerenosti zaštiti. Nadalje, važno je istaknuti da su kvalitetni anti-virusni i anti-spam softverski programi, u pravilu licencirani te se naplaćuju. Slijedom navedenog, smatramo da nema zakonske, niti druge osnove, prema kojoj bi operator bio dužan pružati usluge zaštite besplatno, odnosno snositi troškove spomenutih programa zaštite. Isto tako, svaka zaštita po prirodi stvari ne može biti apsolutna, već samo primjerena, a kako se i Zakonom nalaže.

(2) Operator usluga elektroničke pošte ovlašten je filtrirati ili u potpunosti blokirati dolazni promet kad utvrdi da operator iz dolazne mreže ne poduzima učinkovite mjere u smislu sprječavanja takvog prometa, a o čemu će izvijestiti tog operatora, svoje pretplatnike i Agenciju.

(3) Operator usluga elektroničke pošte provodi mjere sprečavanja odašiljanja neželjene elektroničke pošte u mreže drugih operatora i pri tome je obvezan razmjenjivati bitne informacije o opasnostima s drugim operatorima.

Članak 7.

(1) Operator usluga elektroničke pošte mora ponuditi mogućnost uključivanja, isključivanja i podešavanja zaštite svojim pretplatnicima od neželjene pošte i zlonamjernih programa.

(2) Podešavanje sustava zaštite mora biti jednostavno i prilagodljivo razumnim potrebama pretplatnika glede zaštite svog računala, odnosno poštanskog sandučića elektroničke pošte.

(3) Pretplatnik mora biti u mogućnosti provjeriti je li zaštita uključena.

(4) Sve poruke elektroničke pošte koje sustav zaštite označe kao neželjenu elektroničku poštu spremić će operator elektroničke pošte na za to predviđeno mjesto u posebnu mapu.

(5) Operator elektroničke pošte dostavit će pretplatniku obavijest o elektroničkoj pošti za koju sustav zaštite je utvrdio da sadrži zlonamjerne programe ili neželjenu elektroničku poštu, te podatke o adresi pošiljatelja elektroničke pošte, adrese primatelja i sažetak poruke.

(6) Operator elektroničke pošte mora na zahtjev pretplatnika omogućiti pregled zadržane elektroničke pošte, koja je označena kao neželjena elektronička pošta, na siguran način, te omogućiti pretplatniku brisanje iste.

(7) Zadržanu neželjenu elektroničku poštu operator usluga elektroničke pošte može izbrisati u roku koji ne može biti kraći od 15 dana od dana spremanja u mapu.

III. OBVEZE PRETPLATNIKA USLUGA ELEKTRONIČKE POŠTE

Članak 8.

(1) Pretplatnik usluga elektroničke pošte mora svoju terminalnu opremu zaštititi odgovarajućim programima koji štite od zlonamjernih programa, te redovito obnavljati podatke tih programa kako bi isti bili u mogućnosti održati visoki stupanj zaštite terminalne opreme.

(2) Kad operator usluga elektroničke pošte utvrdi ili dobije dokaz da je pretplatnik usluga elektroničke pošte izvor ugroze ili slanja neželjenih elektroničkih poruka, operator usluga elektroničke pošte može uskratiti, ovisno o razini opasnosti, djelomični ili potpuni pristup uslugama.

(3) Operator usluga elektroničke pošte će izvijestiti pretplatnika o razlozima djelomičnog ili potpunog onemogućavanja pristupa uslugama, te dati naputak o mjerama koje pretplatnik mora poduzeti radi otklanjanja ugroza na svojoj terminalnoj opremi.

(4) Nakon što pretplatnik ukloni zlonamjerne programe sa svoje terminalne opreme, operator usluga elektroničke pošte će ponovo omogućiti pristup svojim uslugama, uz uključenu zaštitu od zlonamjernih programa i neželjene pošte.

(5) U slučaju da pretplatnik usluga elektroničke pošte opetovano ugrožava mrežu ili šalje neželjene elektroničke poruke, operator usluga elektroničke pošte može sukladno Zakonu isključiti pretplatnika, te o tome pismeno izvijestiti Agenciju.

IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanje na snagu pravilnika

Članak 9.

(1) Ovaj pravilnik stupa na snagu u roku osam (8) dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

(2) Operatori su dužni uskladiti svoje poslovanje s odredbama ovog Pravilnika u roku od tri (3) mjeseca od stupanja Pravilnika na snagu.

Obrazloženje: *Smatramo da je zbog novina koje se predlažu ovim Zakonom potrebno predvidjeti rok za implementaciju istog.*

Klasa: 011-01/08-01/00019

Urbroj: 376-12-08-1

Zagreb, _____

PREDSJEDNIK VIJEĆA AGENCIJE

Gašper Gačina, dipl.ing.el.

